Nr. 106 SOSNOWIEC wtorek dnia 14 maja 1918 roku. Rok XIII.

KURJER ZAGŁĘBIA

Dziennik społeczny, polityczny i literacki. Wychodzi codziennie z wyłączeniem dni poświątecznych.

PRZEDPŁATA. W Sosnowcu bez odnoszenia do domu kwartalnie Mk. 4,50, miesięcznie 1.50 z odnoszeniem do domu oraz w kantorach i księgarniach kwartalnie 5,25, miesięcznie 1,75 Pocztą w okupacji Niemieckiej kwartalnie 4.50 miesięcznie 1.50 Pocztą w okupacji Austrjackiej kwartlnie kor. 7.50 miesięcznie 2.50.

OGŁOSZENIA Za jeden wiersz petitu lub jego miejsce przed tekstem Mk. 1.80, po tekście III str. 85 fen. Nadesłane w tekście Mk. 2.00. Zwyczajne ogłoszenia za wiersz petitowy na IV stronie 60 fen. Drobne ogłoszenia za wyraz 10 fenigów.

Adres Redakcji i Administracji: SOSNOWIEC, ul. Dęblińska Nr. 7.

Adres dla depesz: „KURJER" — SOSNOWIEC.

Redakcja i Administracja otwarta od 8-ej rano bez przerwy do 7-ej godz. wiecz. W niedziele — — i święta od 9-ej do 11-ej rano. — —

PRENUMERATĘ i OGŁOSZENIA przyjmują nadto wszystkie kantory ogłoszeń, księgarnie, — — agentury w kraju i zagranicą. — —

Akt niepodległości Litwy

W dniu 4-go maja został wręczony prezydjum litewskiej Rady koronnej akt, podpisany przez J. C. M. ść C. i K., uznający niepodległość Litwy. Akt ten to znane dosłowne oświadczenie jakie udzielił kanclerz Rzeszy w Berlinie delegacji litewskiej.

Akt ten mówi między innemi:

„Po tem, gdy litewska rada krajowa, jako uznane przedstawicielstwo narodu litewskiego, ogłosiła w dniu 11 grudnia 1917 odbudowę Litwy, jako niepodległego państwa, związanego z państwem niemieckiem wiecznem, trwałem przymierzem, oraz konwencjami przeważnie na polu wojskowości, komunikacji, spraw celnych i monetarnych. My, na zasadzie wytej wzmiankowanego oświadczenia w imieniu państwa niemieckiego uznajemy Litwę za wolne i niepodległe państwo oraz gotowi jesteśmy zapewnić państwu litewskiemu żądaną opiekę i pomoc przy jego odbudowie.

W zamian za to Litwa weźmie udział w ciężarach wojennych Niemiec, służących również i jej wyzwoleniu".

Litwini u Wilsona.

BERLIN 10-go maja. Półurzędowa „Norddeutsche" Allg. Ztg." donosi:

Według telegramu biura Reutera z Waszyngtonu, rada narodowa litewska, reprezentująca około 700,000 litwinów, zamieszkałych w Stanach Zjednoczonych, zwróciła się do prezydenta Wilsona o uznanie Litwy, jako państwa suwerennego, niezależnego od Niamiec lub od jakiegokolwiek innego mocarstwa.

Wilson wyraził swoją sympatję dla delegatów, z powodu sytuacji, w jakiej się teraz ich kraj znajduje.

Rządy niemieckie na Białej Rusi

Kijowski „Przegląd Polski" zamieszcza następujący telegram: Komendantura niemiecka w Mińsku wydała następujący rozkaz, obowiązujący dla całej Mińszczyzn :

1. Wszyscy właściciele ziemscy lub administratorzy dóbr, powinni niezwłocznie wrócić do swych majątków i zająć się zasiewami;

2. O ile wskazane osoby nie wrócą w ciągu dni 8, będą karane grzywną w wysokości do 10,000 rb.;

3. O ile te osoby nie powrócą do swych majątków w ciągu 8 dni następnych, niemieckie dowództwo samo zajmie się zagospodarowaniem tych majątków na koszt właściciela;

4. Włościanie winni niezwłocznie zwrócić wszystkie ziemie, zrabowane obywatelom ziemskim.

Rozkaz wydrukowano w języku niemieckim, polskim, i rosyjskim.

Uchwały Koła polskiego.

WIEDEŃ 11 maja. Koło polskie odbyło w Wiedniu posiedzenie, na którem uchwalono szereg ważnych wniosków. Na czele zaś szły wnioski władz. Tetmajera wniosek pierwszy: Koło, wobec zapewnienia cesarza, że będzie nadal względem polaków prowadził politykę zmarłego ces. Franciszka Józefa, wyraża najwyższe oburzenie b. ministrowi Czerninowi, który pomimo krwawych ofiar, poniesionych przez pułki polskie w obronie granic monarchji austrjackiej, rozporządził się tak niecnie ziemią polską.

2) Protestuje Koło przeciwko podziałowi Galicji.

3) Protestuje, aby parlament mógł być chociaż na krótki tymczasowy okres zwinięty, gdyż byłby to zamach na konstytucyjne prawa ludności.

Wniosek Witosa, w którym żąda wypracowania statutu dla związku reprezentacji polskich, do czego powołano osobną komisje.

Rodzina carska w ręku niemieckim.

BERLIN, 12 maja. Berlińskie ukraińskie biuro prasowe donosi:

Według doniesienia służbowego z Odesy, w majątku Duelber, na wschodzie od Sewastopola przebywają: caryca wdowa Marja Teodorówna, oraz wielcy książęta generalisimus Mikołaj Mikołajewicz, Piotr Mikołajewicz, i Aleksander Michałowicz. Podczas gospodarki bolszewików byli oni pilnie strzeżeni przez marynarzy bolszewickich. W Myszowie przebywa podobno b. minister spraw zagranicznych, Sazonow. Obecnie po wyparciu bolszewików więźniowie stanu znajdują się pod opieką Niemców.

Cesarzową Marję wojna zaskoczyła wśród Niemców, w Berlinie, skąd wyjechała ekstra pociągiem do Danji. Koniec wojny na wschodzie znowu przeżywa wśród Niemców.

Ostatnie wiadomości.

Sosnowiec, dnia 13 maja

Rozwiązanie oddziałów bolszewickich.

BERN, 12 maja. Rząd sowietów w Petersburgu postanowił rozwiązanie ukraińskich wojsk bolszewickich.

Głównodowodzący wojskami bolszewickiemi na Ukrainie, pułkownik Owczenko, podał się do dymisji, zaś wojska jego rozbrojone zostały w Rosji.

Lenin i Trocki oświadczają oficjalnie, iż Ukraina i Niemcy nie mają już powodu prowadzenia wojny na terenie rosyjskim.

Walki we Władywostoku.

SZTOKHOLM, 12 maja. Patrole japońskie próbowały wtargnąć do dzielnicy rosyjskiej we Władywostoku, ażeby i tę część miasta poddać kontroli japońskiej.

Bolszewicy stawili Japończykom zacięty opór. Doszło do walk ulicznych które pociągnęły za sobą wiele ofiar.

Wspólnym usiłowaniom przedstawicieli mocarstw obcych i komisarzów ludowych udało się rozdzielić walczących i skłonić dowództo japońskie do wycofania patrolów. Obecnie panuje spokój

Na Syberji.

AMSTERDAM, 12 maja. (WAT.). Do „Times" donoszą z Pekinu, że ruch wśród kozactwa stale wzrasta. Siły zbrojne Siemionowa posunęły się o 50 mil wzdłuż syberyjskiej kolei żelaznej i zajęły 7 stacji kolejowych. Siemionow powołał rząd syberyjski, sam stając na jego czele.

Pokój z Rumunją.

WIEDEN, 12 maja. Dzienniki wiedeńskie obliczają, że przez zawarcie pokoju z Rumunją Austrja zyskała na południu od Czerniowiec około 600 klm. kw. terenu, zaś Węgry 5,000 km. kw. słabo zaludnionego, ale pod względem gospodarczym i strategicznym nieocenionego terenu górzystego,

Podróż cesarza Karola.

WIEDEŃ, 12 maja. Wieczorem dnia 10 go b. m. cesarz Karol udał się do niemieckiej kwatery głównej.

W otoczeniu cesarza znajdują się m. in.: pierwszy ochmistrz dworu hr. Hunyady, minister spraw zagranicznych, oraz szef sztabu generalnego bar v. Arz.

Narady w sprawie polskiej.

BERLIN, 12 maja. Jak donosi „Lokalanzeiger", jutro oczekiwany jest w Wielkiej Kwaterze Głównej przyjazd Cesarza Karola, wraz z nowym austrjacko-węgierskim ministrem spraw zagranicznych bar. Burianem.

Stąd wolno przypuszczać, że wobec zakończenia rokowań bukaresztenskich nastąpi teraz ważna wymiana poglądów w tych sprawach, które muszą być przedyskutowane bezpośrednio pomiędzy przedstawicielami obu cesarstw. Przedewszystkiem wypadnie tam zająć się sprawą polską.

Kwestja polska.

WIEDEŃ 13 maja. Polacy chcąc wypełnić swoje plany w zakresie polityki zewnętrznej, szukają poparcia większości w parlamencie. Już na ostatniem posiedzeniu dało się zauważyć, że polacy szli razem z partjami, które popierały ich polityczne cele. Jako takie można uważać niemieckie stronnictwa.

Amiens w ruinie.

KOPENHAGA 13. 5 Przeszło 7000 niemieckich granatów padło już na Amiens — przeszło 1200 domów zrujnowanych, do katedry wpadło 7 granatów. Wielka statua Chrystusa w kościele rozbita. Ze 120000 mieszkańców zostało pareset zaledwie. Reszta uciekła,

Dymisja.

LONDYN 13. 5 Generał Maurice został dymisjowany.

Wyspy Alandzkie.

BAZYLEA, 13 maja. Liczba wziętych przez niemców czerwonogwardzistów wynosi około 80 tys. ludzi. Prowadzą się pertraktacje między Finlandją a Niemcami o zniesienie forteç na wyspach Alandzkich jeszcze podczas wojny.

Komunikat niemiecki.

Na południo zachód od Albert odrzucono angielskie natarcie. Odsiecz nieprzyjacielskich wywiadowczych potyczek przyniosła nam jeńców. Straty nieprzyjacielskie w kwietniu: 15 balonów na uwięzi, 271 aeroplanów, własne straty 14 balonów na uwięzi, 123 latawców.

Gruźlica w Warszawie.

Wobec zastraszającego wzmagania się gruźlicy wśród ludności w Warszawie, w magistracie odbyła się narada przedstawicieli zarządu miasta oraz przedstawicieli różnych instytucji społecznych. Po dyskusji wypowiedziane poglądy zreasumował przewodniczący burmistrz dr. Zawadzki, które wyrażają się przedewszystkiem w mniemaniu, że bez poprawy warunków aprowizacyjnych dzieci, a zwłaszcza zagrożonych gruźlicą, żadna planowa akcja zapobiegawcza pomyślnie się nie uda. Następnym punktem programu byłoby urządzenie szkół poza murami miasta.

Powołano ściślejszą komisję dla obmyślenia doraźnych środków zaradczych.

Z karty żałobnej.

S. p. Adam Zakrzewski.

Nad Newą, na obczyźnie, zmarł wybitny ekonomista i etnograf polski, ś. p. Adam Zakrzewski, przeżywszy lat 62.

S. p. Adam Zakrzewski urodził się w 1856 r. na Podolu, kształcił się w uniwersytecie petersburskim, poczem został współpracownikiem pism warszawskich, gdzie ogłaszał drukiem liczne prace ekonomiczne, etnograficzne i td.

Ogłosił: „Obliczenie ogólnej ilości Polaków", „Kwestję serwitutów w Królestwie Polskiem", „Mała własność rolna", „Stosunki włościańskie w W. Ks. Poznańskiem", „Kurpie", szkic z dziejów ludu w Polsce i w. in.

W oddzielnem wydaniu wyszły „Ludność Warszawy pod względem antropologicznym", „Statystyka gub. Łomżyńskiej", „Statystyka rolnicza Królestwa Polskiego", „Nasz obszar etnograficzny", „Podlasie" i t. d.

Nadto przetłumaczył Spencera „Szkice filozoficzne".

S. p. Sławomir Celiński.

W piątek rozstał się z tym światem jeden z najstarszych naszych rzeźbiarzy ś. p. Sławomir Celiński.

S. p. Celiński urodził się 17 kwietnia 1852 r. w Warszawie. W r. 1868 wstąpił do krakowskiej Akademji sztuk pięknych gdzie kształcił się pod kierunkiem Jana Matejki. Wysłany jako stypendysta do wiedeńskiej Akademji pozostawał tam pod kierunkiem prof. Zumbuschy'ego. Do większych jego prac należy „Giermek" W 1889 r. wyjechał do Petersburga, gdzie wykonał kilka prac większych.

Z dnia na dzień.

Z Sosnowca.

Dnia 13|V.

— **Szkoły elementarne.** W powiecie będzińskim w okupacji niemieckiej posiadamy dotąd wraz z Sosnowcem szkół elementarnych, utrzymywanych na koszt miast i gmin 112 i fabrycznych 102 razem przeto 214. Szkoły te są jednakże nie wszędzie równomiernie rozłożone.

— **Godne pochwały.** Dzięki inicjatywie inspektora szkolnego p. Cimoszki i usilnym zabiegom wójta gminy „Siewierz" p. Korusiewicza Wiktora oraz pisarza gminnego p. Chełczyńskiego Emanuela szkoła siewierska została zaopatrzona w najnowsze pomoce naukowe, wydawnictwa „Urania" jak w mapy wszelkiego rodzaju, tablice do historji świętej, przyrodnicze, zwierząt domowych, dzikich, ras ludzkich i. t. p. Słowem pierwsza gmina „Siewierz" w powiecie Będzińskiem zaświeciła przykładem dając tym dowód, że szkolnictwo polskie leży jej na sercu.

— **Zgon weterana.** W dniu 10 b. m. zmarł w Dąbrowie ś. p. Feliks Hubicki, w wieku lat 74, uczestnik powstania 1863 r. W pogrzebie, który się odbył w dniu 12 b. m. wzięły udział liczne rzesze miejscowego społeczeństwa.

— **„Jeniec".** Wydana pod tym tytułem jednodniówka jest do nabycia w cenie trzech marek w Polskim Komitecie Opieki nad Jeńcami (Mazowiecka 7 w Warszawie). Składają się na nią utwory jeńców Polaków w Gardelegen. Każdy kto chce poznać życie naszych jeńców w niewoli i zarazem przyczynić się do ulżenia ich losu, zwiększając fundusze na pomoc żywnościową, powinien nabyć tę książkę.

Sądzić należy, iż powędruje ona zarówno pod strzechy jak i do wytwornych salonów budząc wszędzie, gdzie bije serce polskie, pamięć i życzliwość dla naszych wygnańców.

— **Z odczytu dla młodzieży szkolnej.** Staraniem Sekcji wychowawczej przy Stow. Nauczycielstwa Polskiego w ub. sobotę o godz. 4 popołudniu odbył się w sali „Zacisza" odczyt d-ra Łaszczyńskiego na temat „Epoki lodowej w Polsce jej przyczynach i skutkach".

Prelegent w słowach żywych i barwnych omówił przedewszystkiem wygląd powierzchni terenu, zajętego w zamierzchłej przeszłości przez olbrzymie masy lodowe. które napłynęły ze Skandynawskiego półwyspu. Poczem przeszedł do szczegółowego opisu samych lodowców i przyczyn ich powstawania.

Odczyt ilustrowany był odpowiedniemi przezroczami, których pokaz jednakże napotkał na poważne trudności techniczne, co wywoływało wesołość i ożywienie wśród licznie zgromadzonej młodzieży szkolnej.

Z „Domu Ludowego".

Wczoraj o godz. 4 i pół po południu w lokalu przy ul. Jasnej Nr. 23 odbyło się nadzwyczajne zebranie członków Domu Ludowego zwołane celem podniesienia składek członkowskich i rozpatrzenia projektu p. Staszewskiego, odnośnie utworzenia członkowskiej kasy oszczędnościowej.

Zebranie zagaił prezes W. Kamiński, który za ogólną zgodą objął przewodnictwo, powołując do stołu prezydjalnego na asesorów pp. Gumińskiego i Wójcika, oraz na sekretarza p. Chrząstowskiego.

Po odczytaniu przez sekretarza protokułu poprzedniego zebrania przystąpiono niebawem do punktu pierwszego porządku obrad — podniesienia składek. Po krótkiej dyskusji na temat konieczności podniesienia opłat z 65 fen, do 1 mk. miesięcznie przyjęty został jednogłośnie wniosek p. Pachelskiego. dotyczący zmiany § 7 ustawy w tym sensie, że członkowie wpisujący winni wpłacać jednorazowo 150 mk. (zamiast 50 rb. lub 2 mk. 50 fen. (zam. 1 rb.) miesięcznie członkowie zaś rzeczywiści wpłacają 1 mk. wpisowego i 1 mk. miesięcznej składki członkowskiej.

Projekt p. Staszewskiego w sprawie utworzenia kasy oszczędnościowej i zaprowadzenia działów pracy w Domu Ludowym, z powodu nieobecności wnioskodawcy, referował p. Gębicki. Szczegółowo opracowaną ustawę wspomnianej kasy odczytał dr. Łaszczyński.

Niebawem przewodniczący złożył w imieniu zarządu oświadczenie, że zarząd uznaje projekt ten za niewykonalny w obecnych trudnych warunkach i zrzeka się odpowiedzialności za prowadzenie podobnej kasy.

Po krótkiej dyskusji ogólne zebranie, uwzględniając oświadczenie zarządu, uchwaliło niemal jednogłośnie utworzenie wspomnianej kasy odłożyć do lepszych czasów.

Na tem obrady zakończono. Przewodniczący zamknął posiedzenie o godzinie 6 po południu.

Z Będzina.

+ **Z Rady rzemieślniczej.** W tygodniu ubiegłym na zapowiedziane zebranie Rady rzemieślniczej przybyło członków niewiele. Między innemi omawiana była sprawa organizacji cechów, których zadaniem winna być pomoc przy spłacaniu na majstrów czeladzi.

+ **Sprawa „Wójtostwa".** Zarządzający „Wójtostwem" p. St. Kubiczek po sprzedaży swych praw do domu na Starym Rynku postanowił zwołać ogólne zebranie członków „Wójtostwa" celem złożenia mandatu zarządzającego. Pomimo kilkakrotnie wyznaczanych terminów żadne ogólne zebranie nie doszło do skutku, ze względu na słabe zainteresowanie członków, wobec czego p. St. Kubiczek pozostał nadal faktycznym administratorem „Wójtostwa".

+ **Powrót kolejarzy.** W tygodniu zeszłym, powróciło do Będzina kilku dawniejszych urzędników kolejowych, którym udało się pozostać w kraju, przy wyrugowaniu rosjan z terenu galicyjskiego.

+ **Zachęcający szyld.** Jeden ze sklepów przy ul. Kołłątaja wywiesił następujące ogłoszenie: „Tu sze sprzedaje trebek bardzo tani".

+ **Stan zdrowotności.** W czasie od 21 do 27 kwietnia, urzędowo zameldowano tzy wypadki śmiertelne gruźlicy płuc i gardła. Zapadnięć na dyfteryt, tyfus brzuszny, szkarlatynę i tyfus plamisty, w powyższym okresie nie było. Podług wykazu urzędowego w powiecie najwięcej zasłabnięć na tyfus plamisty ujawniono w Koziegłówkach na gruźlicę płuc i gardła, szkarlatynę i tyfus brzuszny w Sosnowcu.

Redaktor odpowiedzialny JÓZEF OSKOLSKI. Wydawca ANTONI MAZURKIEWICZ. Drukarnia „KURJERA ZAGŁĘBIA" ul. Dęblińska Nr. 7.
Za pozwoleniem cenzury niemieckiej.